

## Nr 2

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition rörande ratifikation av konvention mellan Sverige och Schweiz rörande socialförsäkring.*

Genom en den 7 januari 1955 dagtecknad proposition, nr 48, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att godkänna ratifikation av konvention mellan Sverige och Schweiz rörande socialförsäkring.

Konventionen avser ömsesidigt utgivande av förmåner från den allmänna ålders-, invalid- och efterlevandepensioneringen samt yrkesskadeförsäkringen.

I fråga om texten till konventionen får utskottet hänvisa till den vid propositionen fogade bilagan.

Sedan schweiziska regeringen inbjudit till förhandlingar för avslutande av en konvention mellan Sverige och Schweiziska förbundsrepubliken angående ömsesidigt utgivande av socialförsäkringsförmåner, har sådana förhandlingar ägt rum i Bern den 19—27 september 1952 och i Stockholm den 4—8 maj 1954. Över det förslag, som uppgjordes under förhandlingarna i Bern, har, såvitt angår vårt land, yttranden inhämtats från pensionsstyrelsen, socialstyrelsen och riksförsäkringsanstalten. Av dessa myndigheter framställda erinringar har vid utarbetandet av det slutliga konventionsförslaget vid förhandlingarna i Stockholm blivit i allt väsentligt beaktade.

Konventionen jämte slutprotokoll har den 17 december 1954 undertecknats i Bern. Konventionen innehåller bestämmelse om att den skall ratificeras; och den träder icke i kraft förrän å första dagen i andra månaden efter utväxlingen av ratifikationsinstrumenten. Konventionen och slutprotokollet har upprättats på svenska och tyska språken.

Syftet med konventionen är, enligt vad i densamma anges, att såvitt möjligt bereda medborgare i de båda länderna fördelarna av svensk och schweizisk socialförsäkringslagstiftning. Konventionen har emellertid begränsats till att blott omfatta ålders-, invalid- och efterlevandepensionering samt yrkesskadeförsäkring, enär övriga socialförsäkringsgrenar, d. v. s. sjuk-, moderskaps- och arbetslöshetsförsäkringarna, i Schweiz huvudsakligen regleras kantonalt med olikartade föreskrifter i de skilda kantonerna och därför ej ansetts lämpa sig för en överenskommelse mellan de båda länderna.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, anför i propositionen bl. a. följande.

»Det under senare år alltmer vidgade mellanfolkliga samarbetet på det socialpolitiska området avser bl. a. att genom överenskommelser tillförsäkra de fördragsslutande ländernas medborgare rätt att i annat sådant land åtnjuta en med detta lands egna medborgare såvitt möjligt likställd behandling i fråga om sociala förmåner. Vårt land har tidigare slutit flera sådana överenskommelser med de övriga nordiska länderna; och ifrågavarande mellanfolkliga strävanden har även lett till att inom Europarådets ram utarbetats vissa multilaterala avtal rörande social välfärd. — — —

Den nu aktuella konventionen mellan Sverige och Schweiz rörande socialförsäkring är det första bilaterala avtal som Sverige på detta område sluter utanför den nordiska kretsen. Konventionen har ej kunnat utsträckas till att omfatta hela fältet av sociala förmåner, enär från schweizisk sida endast kunnat medtagas de grenar av social säkerhet, som är reglerade av själva förbundsstaten. Konventionen är enligt *artikel 1* tillämplig på ålders-, invaliditets- och efterlevandepensionering samt yrkesskadeförsäkring. För Sveriges del betyder detta att konventionen kommer att avse förmåner enligt lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering, lagen den 26 juli 1947 om bidrag till änkor och änklings barn, lagen den 26 juli 1947 om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn samt lagen den 14 maj 1954 om yrkesskadeförsäkring. Dessa förmåner äger i stort sett sin motsvarighet i den av konventionen omfattade schweiziska förbundslagstiftningen rörande ålders- och efterlevandeförsäkring och rörande försäkring för olycksfall i arbete och yrkessjukdomar, liksom för olycksfall utom arbete.

Konventionens huvudprincip är, såsom angives i konventionens inledning och närmare bestämmes i *artikel 2*, att svenska och schweiziska medborgare skall vara likställda i fråga om rättigheter och skyldigheter vid tillämpningen av ifrågavarande lagstiftning, såvida ej annat särskilt angives i konventionen. Med medborgare jämställas därvid statslös person, som senast varit medborgare i Sverige eller Schweiz. För svensk del märkes, att den tillämpning av den svenska lagstiftningen, som konventionen sålunda medför, täckes av de bemyndiganden som lämnats Kungl. Maj:t dels i hithörande sociallagstiftning — se härom t. ex. 42 § folkpensioneringslagen — och dels i lagen den 17 juni 1938 angående rätt för Konungen att meddela förordnande om vissa förmåner åt statslösa med flera.<sup>1</sup>

I *artiklarna 3—5* regleras frågan om tillämplig lagstiftning i konventionsfallen. Huvudregeln innebär, att den svenska lagstiftningen om folkpensionering, änke- och änklingsbidrag samt särskilda barnbidrag skall tillämpas på schweizisk medborgare, som är bosatt och mantalsskriven i Sverige, under det att den schweiziska förbundslagstiftningen rörande ålders- och efterlevandeförsäkring blir tillämplig på svensk medborgare, som är bosatt i Schweiz eller har förvärvsarbete där. Denna huvudregel innefattar i sig

de i vardera landet uppställda förutsättningarna för anslutning till dessa socialförsäkringsgrenar, givetvis med utlämnande av kravet på medborgarskap i landet. Vad åter angår den svenska yrkesskadeförsäkringen och den schweiziska försäkringen för olycksfall och yrkessjukdom gäller som huvudregel, att lagstiftningen i det fördragsslutande land, där det av försäkringen omfattade arbetet utföres, skall tillämpas. Härvid må erinras om att den svenska yrkesskadeförsäkringslagen i 58 § innehåller ett bemyndigande för Kungl. Maj:t att under förutsättning av ömsesidighet träffa överenskommelse med främmande makt om tillämpning av den svenska lagen eller det andra landets lag i fall, då arbetsgivare i det ena landet inom det andra bedriver verksamhet, vari arbetstagare användes.

Från nämnda huvudregler har gjorts vissa, av praktiska hänsyn föranledda undantag för speciella persongrupper. Härjämte har vederbörande förvaltningsmyndigheter i de båda länderna bemyndigats att överenskomma om ytterligare undantag i särskilda fall från huvudreglerna eller från nyssnämnda undantag.

---

Den i artikel 2 stadgade likställighetsprincipen har i vissa viktiga avseenden ej kunnat helt genomföras med hänsyn till svårigheterna att förena det i Sverige förekommande systemet för ålders-, invalid- och efterlevandepensionering, där förmånens storlek ej är beroende av erlagda avgifter och där en territoriell begränsning av förmånsrätten å andra sidan införts, med det mera försäkringsmässigt uppbyggda systemet för ålders- och efterlevandepensionering i Schweiz, där motsatta principer i stort sett gäller i dessa hänseenden. Den schweiziska pensionen står sålunda som regel i viss relation till de erlagda försäkringspremierna samt till försäkringstiden (för full pension kräves 20 års försäkring). För att åstadkomma viss reciprocitet mellan förmånerna i de båda länderna har därför i konventionen uppställts krav på viss tids bosättning i Sverige resp. viss tids försäkring i Schweiz. Tiden har ansetts kunna sättas så lågt som fem år, enär den schweiziska försäkringen, när det gäller beräkningen av förmånerna, överkompenserar kort tids försäkring och låga avgifter så att efter fem års försäkring utgives en pension motsvarande mellan 65 och 70 procent av full pension. Vidare har, med hänsyn till att från svensk sida ej ansetts böra eftergivas den territoriella begränsningen av de svenska folkpensionsförmånerna, den motsvarande begränsning, som i fråga om de schweiziska förmånerna förekommer för utländska medborgare men från vilken undantag kan medgivas i reciproka fall, bibehållits för svenska medborgare. Som kompensation här för medgives i stället från vardera landets sida rätt för det andra landets medborgare och deras efterlevande att i vissa fall återbekomma de avgifter, som erlagts till landets pensionsförsäkring.

---

Vad angår övriga av konventionen omfattade försäkringsgrenar, nämligen den svenska yrkesskadeförsäkringen och den schweiziska försäkringen

för olycksfall och yrkessjukdomar, har det varit möjligt att åstadkomma full likställighet mellan de båda ländernas medborgare.

---

Konventionen med Schweiz innehåller i övrigt bestämmelser av teknisk natur, vilka i huvudsak överensstämmer med vad konventioner av detta slag vanligen innehåller i där berörda ämnen. Här må blott nämnas, att enligt *artikel 19* skall konventionens bestämmelser såvitt avser ålders-, invalid- och efterlevandepensionering äga tillämpning även på försäkringsfall, som inträffat före konventionens ikraftträdande, och tidigare erlagda schweiziska premier kan ävenledes återbetalas till svensk medborgare. Vad nu sagts gäller emellertid ej tidigare inträffade fall inom området för den svenska yrkesskadeförsäkringen eller den schweiziska försäkringen för olycksfall och yrkessjukdomar.

Vad angår slutprotokollet må — utöver vad tidigare anmärkts — blott nämnas att däri under punkt 2 angivits, att konventionen ej omfattar den frivilliga statliga pensionsförsäkringen i Sverige, som enligt lagen därom den 29 juni 1946 föreskriver svenskt medborgarskap utan att öppna möjlighet till dispens, liksom ej heller den motsvarande schweiziska frivilliga ålders- och efterlevandeförsäkringen. Vidare må nämnas, att rörande de kommunala bostadstilläggen till folkpension, änke- och änklingsbidrag samt särskilda barnbidrag enligt punkt 7 i slutprotokollet blott gjorts den utfälselsen, att svenska regeringen skall verka för att dessa tillägg, som är beroende av vederbörande kommuns eget beslut, skall komma schweiziska medborgare till del.»

Departementschefen anför slutligen, att en ratifikation av ifrågavarande konvention ej synes förutsätta att någon ändring vidtages i hithörande svenska lagstiftning.

#### Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot att förevarande konvention ratificeras.

Utskottet hemställer,

att riksdagen med bifall till förevarande proposition, nr 48, måtte godkänna ratifikation av berörda konvention mellan Sverige och Schweiz rörande socialförsäkring.

Stockholm den 8 februari 1955

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN

---

*Vid detta ärendes behandling har närvarit*

från första kammaren: herrar Norman, Sunne, fru Carlqvist, herrar Anders E. Johansson, Grönkvist, Göran Karlsson\*, Alvar Andersson och Eskilsson\*;

från andra kammaren: fru Johansson i Norrköping, herrar Hagård\*, Lundberg, Carlsson i Bakeröd, fröken Höjer, herrar Odhe\*, Bengtsson i Varberg och Fredriksson.

---

\* Ej närvarande vid utlåtandets justering.